

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

సైనికా భయనామ్నో యే బర్హిష్మన్ దిష్టకారిణః ।

ప్రజ్వారకాలకన్యాభ్యాం విచేరురవనీమిమాం ॥ 1 ॥

త ఏకదా తు రభసా పురంజనపురీం నృప ।

రురుధుర్భౌమభోగాఢ్యాం జరత్పన్నగపాలితాం ॥ 2 ॥

కాలకన్యాపి బుభుజే పురంజనపురం బలాత్ ।

యయాభిభూతః పురుషః సద్యో నిఃసారతామియాత్ ॥ 3 ॥

తయోపభుజ్యమానాం వై యవనాః సర్వతోదిశం ।

ద్వార్భిః ప్రవిశ్య సుభృశం ప్రార్థయన్ సకలాం పురీం ॥ 4 ॥

తస్యాం ప్రపీడ్యమానాయామభిమానీ పురంజనః ।

అవాపోరువిధాంస్తాపాన్ కుటుంబీ మమతాకులః ॥ 5 ॥

కన్యోపగూఢో నష్టశ్రీః కృపణో విషయాత్మకః ।

నష్టప్రజ్ఞో హృతైశ్వర్యో గంధర్వయవనైర్బలాత్ ॥ 6 ॥

విశీర్ణాం స్వపురీం వీక్ష్య ప్రతికూలాననాదృతాన్ ।

పుత్రాన్ పౌత్రానుగామాత్యాంజాయాం చ గతసౌహృదాం ॥ 7 ॥

ఆత్మానం కన్యయా గ్రస్తం పంచాలానరిదూషితాన్ |
దురంతచింతామాపన్నో న లేభే తత్ప్రతిక్రియాం || 8 ||

కామానభిలషందీనో యాతయామాంశ్చ కన్యయా |
విగతాత్మగతిస్నేహః పుత్రదారాంశ్చ లాలయన్ || 9 ||

గంధర్వయవనాక్రాంతాం కాలకన్యోపమర్దితాం |
హాతుం ప్రచక్రమే రాజా తాం పురీమనికామతః || 10 ||

భయనామ్నోఽగ్రజో భ్రాతా ప్రజ్వారః ప్రత్యుపస్థితః |
దదాహ తాం పురీం కృత్వాన్నం భ్రాతుః ప్రియచిక్రీర్షయా || 11 ||

తస్యాం సందహ్యమానాయాం సపౌరః సపరిచ్ఛదః |
కౌటుంబికః కుటుంబిన్యా ఉపాతప్యత సాన్వయః || 12 ||

యవనోపరుద్ధాయతనో గ్రస్తాయాం కాలకన్యయా |
పుర్యాం ప్రజ్వారసంసృష్టః పురపాలోఽన్వతప్యత || 13 ||

న శేకే సోఽవితుం తత్ర పురుకృచ్ఛోరువేపథుః |
గంతుమైచ్ఛత్తతో వృక్షకోటరాదివ సానలాత్ || 14 ||

శిథిలావయవో యర్హి గంధర్వైర్మృతపౌరుషః |
యవనైరరిభీ రాజన్నుపరుద్ధో రురోద హ || 15 ||

దుహిత్యాః పుత్రపౌత్రాంశ్చ జామిజామాతృపార్షదాన్ |
స్వత్వావశిష్టం యత్కించిద్ గృహకోశపరిచ్ఛదం || 16 ||

అహం మమేతి స్వీకృత్య గృహేషు కుమతిర్గృహీ |
దధ్యౌ ప్రమదయా దీనో విప్రయోగ ఉపస్థితే || 17 ||

లోకాంతరం గతవతి మయ్యనాథా కుటుంబినీ |
వర్తిష్యతే కథం త్వేషా బాలకాననుశోచతీ || 18 ||

న మయ్యనాశితే భుంక్తే నాన్నాతే స్నాతి మత్పరా |
మయి రుష్టే సుసంత్రస్తా భర్త్సితే యతవాగ్భయాత్ || 19 ||

ప్రబోధయతి మావిజ్ఞం వ్యుషితే శోకకర్శితా |
వర్జైతద్ గృహమేధీయం వీరసూరపి నేష్యతి || 20 ||

కథం ను దారకా దీనా దారకీర్వాపరాయణాః |
వర్తిష్యంతే మయి గతే భిన్ననావ ఇవోదధౌ || 21 ||

ఏవం కృపణయా బుద్ధ్యా శోచంతమతదర్శణం |
గ్రహీతుం కృతధీరేనం భయనామాభ్యపద్యత || 22 ||

పశువద్యవనైరేష నీయమానః స్వకం క్షయం |
అన్వద్రవన్ననుపథాః శోచంతో భృశమాతురాః || 23 ||

పురీం విహాయోపగత ఉపరుద్ధో భుజంగమః |
యదా తమేవాను పురీ విశీర్ణా ప్రకృతిం గతా || 24 ||

వికృష్యమాణః ప్రసభం యవనేన బలీయసా |
నావిందత్తమసాఽఽవిష్టః సఖాయం సుహృదం పురః || 25 ||

తం యజ్ఞపశవోఽనేన సంజ్ఞప్తా యేఽదయాలునా |
కుఠారైశ్చిచ్ఛిదుః క్రుద్ధా స్మరంతోఽమీవమస్య తత్ || 26 ||

అనంతపారే తమసి మగ్నో నష్టస్మృతిః సమాః |
శాశ్వతీరనుభూయార్తిం ప్రమదాసంగదూషితః || 27 ||

తామేవ మనసా గృహ్లాన్ బభూవ ప్రమదోత్తమా |
అనంతరం విదర్భస్య రాజసింహస్య వేశ్మని || 28 ||

ఉపయేమే వీర్యపణాం వైదర్భీం మలయధ్వజః |
యుధి నిర్జిత్వ రాజన్యాన్ పాండ్యః పరపురంజయః || 29 ||

తస్యాం స జనయాంచక్ర ఆత్మజామసితేక్షణాం |
యవీయసః సప్త సుతాన్ సప్త ద్రవిడభూభృతః || 30 ||

ఏకైకస్యాభవత్తేషాం రాజన్నర్బుదమర్బుదం |
భోక్త్యతే యద్వంశధర్మైర్మహీ మన్వంతరం పరం || 31 ||

అగస్త్యః ప్రాగ్దహితరముపయేమే ధృతవ్రతాం |
యస్యాం దృఢచ్యుతో జాత ఇధ్మవాహాత్మజో మునిః || 32 ||

విభజ్య తనయేభ్యః క్షాం రాజర్షిర్మలయధ్వజః |
ఆరిరాధయిషుః కృష్ణం స జగామ కులాచలం || 33 ||

హిత్యా గృహాన్ సుతాన్ భోగాన్ వైదర్భీ మదిరేక్షణా |
అన్వధావత పాండ్యేశం జ్యోత్స్నైవ రజనీకరం || 34 ||

తత్ర చంద్రవసా నామ తామ్రపర్ణీ వటోదకా |
తత్పుణ్యసలిలైర్నిత్యముభయత్రాత్మనో మృజన్ || 35 ||

కందాష్టిభిర్మూలఫలైః పుష్పపరైస్తృణోదకైః |
వర్తమానః శనైర్గాత్రకర్మనం తప ఆస్థితః || 36 ||

శీతోష్ణవాతవర్షాణి క్షుత్పిపాసే ప్రియాప్రియే |
సుఖదుఃఖే ఇతి ద్వంద్వాన్యజయత్సమదర్శనః || 37 ||

తపసా విద్యయా పక్వకషాయో నియమైర్యమైః |
యుయుజే బ్రహ్మణ్యాత్మానం విజితాక్షానిలాశయః || 38 ||

ఆస్తే స్థాణురివైకత్ర దివ్యం వర్షశతం స్థిరః |
వాసుదేవే భగవతి నాన్యద్వేదోద్వహన్ రతిం || 39 ||

స వ్యాపకతయాఽఽత్మానం వ్యతిరిక్తతయాఽఽత్మని |
విద్వాన్ స్వప్న ఇవామర్శసాక్షిణం విరరామ హ || 40 ||

సాక్షాద్భగవతోక్తేన గురుణా హరిణా నృప |
విశుద్ధజ్ఞానదీపేన స్ఫురతా విశ్వతోముఖం || 41 ||

పరే బ్రహ్మణి చాత్మానం పరం బ్రహ్మ తథాఽఽత్మని |
వీక్షమాణో విహాయేక్షామస్మాదుపరరామ హ || 42 ||

పతిం పరమధర్మజ్ఞం వైదర్భీ మలయధ్వజం |
ప్రేష్ణా పర్యచరద్ధిత్యా భోగాన్ సా పతిదేవతా || 43 ||

చీరవాసా వ్రతక్షామా వేణీభూతశిరోరుహా |
బభావుపపతిం శాంతా శిఖా శాంతమివానలం || 44 ||

అజానతీ ప్రియతమం యదోపరతమంగనా |
సుస్థిరాసనమాసాద్య యథాపూర్వముపాచరత్ || 45 ||

యదా నోపలభేతాంస్త్రామాష్మాణం పత్యురర్చతీ |
ఆసీత్సంవిగ్నహృదయా యూథభ్రష్టా మృగీ యథా || 46 ||

ఆత్మానం శోచతీ దీనమబంధుం విక్లవాశ్రుభిః |
స్తనావాసిచ్య విపినే సుస్వరం ప్రరురోద సా || 47 ||

ఉత్తిష్టోత్తిష్ఠ రాజర్షే ఇమాముదధిమేఖలాం |
దస్యభ్యః క్షత్రబంధుభ్యో బిభ్యతీం పాతుమర్హసి || 48 ||

ఏవం విలపతీ బాలా విపినేఽనుగతా పతిం |
పతితా పాదయోర్భర్తూ రుదత్యశ్రూణ్యవర్తయత్ || 49 ||

చితిం దారుమయీం చిత్వా తస్యాం పత్యుః కలేవరం |
ఆదీప్య చానుమరణే విలపంతీ మనో దధే || 50 ||

తత్ర పూర్వతరః కశ్చిత్సఖా బ్రాహ్మణ ఆత్మవాన్ |
సాంత్యయన్ వల్గునా సామ్నా తామాహ రుదతీం ప్రభో || 51 ||

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

కా త్వం కస్యాసి కో వాయం శయానో యస్య శోచసి |
జానాసి కిం సఖాయం మాం యేనాగ్రే విచచర్థ హ || 52 ||

అపి స్మరసి చాత్మానమవిజ్ఞాతసఖం సఖే |
హిత్యా మాం పదమన్విచ్ఛన్ భౌమభోగరతో గతః || 53 ||

హంసావహం చ త్వం చార్య సఖాయౌ మానసాయనౌ |
అభూతామంతరా వౌకః సహస్రపరివత్సరాన్ || 54 ||

స త్వం విహాయ మాం బంధో గతో గ్రామ్యమతిర్మహీం |
విచరన్ పదమద్రాక్షీః కయాచిన్నిర్మితం స్త్రియా || 55 ||

పంచారామం నవద్వారమేకపాలం త్రికోష్ఠకం |
షట్కులం పంచవిపణం పంచప్రకృతి స్తీధవం || 56 ||

పంచేంద్రియార్థా ఆరామా ద్వారః ప్రాణా నవ ప్రభో |
తేజోఽబన్నాని కోష్ఠాని కులమింద్రియసంగ్రహః || 57 ||

విపణస్తు క్రియాశక్తిర్భూతప్రకృతిరవ్యయా |
శక్త్యధీశః పుమాంస్త్యత్ర ప్రవిష్టో నావబుధ్యతే || 58 ||

తస్మింస్త్యం రామయా స్పృష్టో రమమాణోఽశ్రుతస్త్పతిః |
తత్సంగాదీదృశీం ప్రాప్తో దశాం పాపీయసీం ప్రభో || 59 ||

న త్వం విదర్భదుహితా నాయం వీరః సుహృత్తవ |
న పతిస్త్యం పురంజన్యా రుద్ధో నవముఖే యయా || 60 ||

మాయా హ్యేషా మయా సృష్టా యత్పుమాంసం స్త్రియం సతీం |
మన్యసే నోభయం యద్వై హంసౌ పశ్యావయోర్గతిం || 61 ||

అహం భవాన్న చాన్యస్త్వం త్వమేవాహం విచక్ష్య భోః |
న నౌ పశ్యంతి కవయశ్చిద్రం జాతు మనాగపి || 62 ||

యథా పురుష ఆత్మానమేకమాదర్శచక్షుషోః |
ద్విధాభూతమవేక్షేత తథైవాంతరమావయోః || 63 ||

ఏవం స మానసో హంసో హంసేన ప్రతిబోధితః |
స్వస్థస్తద్వ్యభిచారేణ నష్టామాప పునః స్మృతిం || 64 ||

బర్హిష్మన్నేతదధ్యాత్మం పారోక్ష్యేణ ప్రదర్శితం |
యత్పరోక్షప్రియో దేవో భగవాన్ విశ్వభావనః || 65 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే అష్టావింశోఽధ్యాయః ||